

KID >

KOOPERACE, IDENTIFIKACE, DŮVĚRA

**Karta k identifikaci
špatného zacházení s dětmi**

PRO ŠKOLY A ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ

K ČEMU JE KARTA

Karta

- poskytuje vodítka k identifikaci akutního ohrožení života, bezpečí a zdraví dítěte
- popisuje postup, jak zajistit ochranu dítěte v souladu s jeho nejlepším zájmem a platnými právními předpisy v případě akutního a chronického ohrožení

CO JE ŠPATNÉ ZACHÁZENÍ S DĚTMI

Obětí špatného zacházení se může stát každé dítě.

Za špatné zacházení se považuje chování, kterého se vůči dítěti dopouští někdo, koho dítě zná, kdo mu je blízký, kdo o něj má pečovat a chránit ho. Trauma způsobené špatným zacházením může mít vliv nejen na aktuální fyzický a psychický stav dítěte, ale má devastující dopad i na jeho vývoj. Může jej negativně ovlivňovat po celý zbytek života.

Děti velmi malé, izolované, se zdravotním postižením, sníženou komunikační schopností (např. s odlišným mateřským jazykem) či jinak zranitelné, jsou ohrožené špatným zacházením mnohem častěji. Může pro ně být obtížnější pojmenovat, co se jim v životě děje, a požádat o pomoc. Vůči jejich potřebám je nutná zvýšená vnímavost.

Je proto zásadní, aby každý z nás, kdo je dítěti blízko, včas reagoval na podezření týkající se možného špatného zacházení.

MÁM DŮVODNÉ PODEZŘENÍ

Pokud jste se stali svědkem špatného zacházení s dítětem a/nebo máte důvěryhodné informace o tom, že by nějaké dítě mohlo být ohrožené špatným zacházením, je třeba bezodkladně jednat dle postupů uvedených níže.

Vaše nečinnost může ohrozit dítě a v určitých situacích může být i trestným činem.

CO MŮŽEME UDĚLAT OBECNĚ

- Budme všímaví k životu a potřebám dětí.
- Vytvářejme pro děti bezpečné prostředí s důrazem na dobré mezilidské vztahy.
- Vyhledejme pro ohrožené dítě včas pomoc.

Rozsah informací týkajících se stavu dítěte se může lišit s ohledem na to, v jaké roli se s dítětem profesně setkáváme. Přesto je důležité jakýmkoliv dále uvedeným projevům věnovat zvýšenou pozornost.

FYZICKÉ ZNAKY ŠPATNÉHO ZACHÁZENÍ

- Poranění na kůži (modřiny, šrámy, řezné rány, škrábance, popáleniny, otoky, lysiny), obzvláště vyskytují-li se opakovaně nebo na neobvyklých místech.
- Zranění neodpovídající poskytnutému vysvětlení jejich vzniku.
- Nošení oblečení neodpovídajícího povětrnostním podmínkám za možným účelem zakrytí zranění.
- Poranění v oblasti intimních partií projevující se např. problémy se sezením na židli nebo při pohybových aktivitách.
- Časté bolesti břicha a nevolnost.
- Náhlá změna váhy.
- Časté bolesti hlavy.
- Těhotenství dívek mladších 15 let.
- Neléčené zdravotní problémy a zanedbání potřebné zdravotní péče.
- Špatný celkový fyzický stav:
  - Chronicky hladové, unavené nebo apatické dítě.
  - Zanedbaná hygiena těla a oděvu.

ZNAKY ŠPATNÉHO ZACHÁZENÍ PROJEVUJÍCÍ SE V CHOVÁNÍ DÍTĚTE

Na dítě vykazující neobvyklé nebo výchovně náročné chování je potřeba pohlížet především jako na dítě, které může být v obtížné situaci a potřebuje naši pozornost a pomoc.

- Sdělení dítěte o špatném zacházení.
- Opakovaný kresebný, psaný či herní projev zobrazující násilí či zneužívání popř. další projevy špatného zacházení.
- Častá neomluvená nebo nedůvěryhodně zdůvodněná nepřítomnost dítěte ve škole.
- Významná a nevysvětlitelná opoždění ve fyzickém, emocionálním nebo duševním vývoji dítěte.
- Neobvyklé změny v chování (např. náhlý pokles vzdělávacích výsledků, nervozita, deprese, stažení se, hyperaktivita, snížená pozornost, apatie, častá únava, agresivita, pomočování).

- > Konzumace návykových látek, nadměrné užívání technologií, hazardní hraní a další projevy závislostního chování.
- > Sebepoškozování nebo sebevražedné chování či tendence, ubližování druhým či zvířatům.
- > Nekonzistentní nebo nepravděpodobné vysvětlení zranění či neschopnost vzpomenout si na jeho příčinu.
- > Neochota jít domů a/nebo ostražitost či strach z rodičů nebo osob, se kterými dítě sdílí domácnost.
- > Neobvyklý strach z běžného fyzického kontaktu s dospělými a/nebo vrstevníky.
- > Věku neodpovídající sexuální aktivita (např. dotýkání se intimních partií dospělých, tření pohlavních orgánů o dospělé, nadměrná masturbace, promiskuita).
- > Špatná péče o sebe či zanedbaná osobní hygiena.
- > Vlastnění drahých věcí či peněz nedůvěryhodného původu (např. „dostal/a jsem to od kamaráda“).
- > Nápadnosti ve stravovacích návycích (odmítání jídla či přejídání).
- > Předčasné převzetí pečovatelské role, snaha chránit ostatní rodinné příslušníky.
- > Nedůvodný pobyt v domácnosti, nebo v jiných prostředích v době, kdy má být ve škole.

ZNAKY RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ PEČUJÍCÍCH OSOB

- > Nezabezpečování základních potřeb dítěte (strava, oblečení, osobní hygiena, spánek, dohled nad dítětem) v míře, která přímo ohrožuje dítě.
- > Nevhodné chování k dítěti (používání fyzických trestů, vyhrožování, zastrašování, nadávání, křik, ponižování atp.).
- > Vysvětlení ohledně zranění dítěte či jeho fyzického stavu je nedůvěryhodné a povaha zranění naznačuje, že dítě může být bezprostředně ohroženo.
- > Osoba zajišťující péči o dítě je aktuálně pod vlivem alkoholu a/nebo drog či její fyzický a/nebo duševní stav negativně ovlivňuje její schopnost dohlížet na dítě, chránit ho a poskytovat mu péči.
- > Násilí mezi rodiči či osobami, které s dítětem sdílejí společnou domácnost.
- > Nápadně ochranné a omezující chování a zvýšená snaha o kontrolu nad tím, co dítě dělá nebo s kým je.
- > Výchovné metody zahrnující kruté nebo nedůstojné chování vůči dítěti (např. zavírání do sklepa, odírání přístupu do domácnosti, dítě je nuceno jíst ze země atp.).

POSTUP POMOCI OHROŽENÉMU DÍTĚTI

AKUTNÍ OHROŽENÍ

Jedná se o situace, které mají charakter bezprostředního ohrožení zdraví nebo života dítěte (intervence ve prospěch dítěte je neodkladná a je nutné splnit oznamovací povinnost – tzn. bezodkladně informovat OSPOD a Policii ČR a/nebo státní zastupitelství).

Ohlašující osoba se setká s chováním splňujícím znaky ohrožení dítěte blízkou osobou:

- > je přítomná napadení dítěte (např. při příchodu/ odchodu dítěte ze školy),
- > je v kontaktu s dítětem bezprostředně po napadení,
- > dítě pojmenuje situaci, která splňuje znaky špatného zacházení bezprostředně ohrožující zdraví nebo život ze strany pečující osoby,
- > na dítěti jsou viditelné znaky špatného zacházení bezprostředně ohrožující jeho zdraví nebo život.

CHRONICKÉ OHROŽENÍ

Jedná se o situace, které mohou mít dlouhodobý vliv na zdraví a vývoj dítěte. Dítě vykazuje znaky chronického špatného zacházení (rizikového chování) a/nebo sděluje informace vypovídající o tom, že bylo vystaveno špatnému zacházení, byť není bezprostředně ohroženo (násilí mezi členy rodiny, častá migrace rodiny a/nebo bytová nestabilita, špatné zacházení vyplývající ze snížených rodičovských kompetencí pečovatelů, experimentování s návykovými látkami atp.).

DOPORUČENÝ POSTUP

- > Zajistit bezpečí dítěte (fyzické i emocionální).
- > Je-li potřeba, poskytnout první pomoc a zajistit lékařskou péči prostřednictvím zdravotnické záchranné služby.
- > Kontaktovat orgán sociálně-právní ochrany dětí a Policii ČR, nejlépe vyžádat součinnost příslušníka Služby kriminální policie a vyšetřování se zaměřením na trestné činy páchané na dětech, a/nebo státní zastupitelství a postupovat podle jejich instrukcí.
- > V případě, kdy byly incidentu špatného zacházení (např. napadení dítěte při příchodu/ odchodu ze školy) přítomné jiné děti, zajistit v kontaktu s jejich zákonnými zástupci, popř. ve spolupráci s OSPOD a/nebo orgány činnými v trestním řízení, jejich bezpečí a psychickou pohodu (např. zprostředkováním služeb psychologa či jiného odborníka).
- > Provést záznam (Příloha č. 3 Metodiky včasné identifikace a podpory ohroženého dítěte).
- > Konzultovat situaci dítěte s odborníky na kontaktech uvedených na následující straně. Bude-li na základě konzultace vyhodnoceno, že se jedná o ohrožení dítěte, postupovat dále:
- > Zhodnotit míru ohrožení dítěte. Pokud je dítě aktuálně v péči osoby, která ho ohrozila/ jeho ohrožení umožnila – postupovat jako v případě akutního ohrožení, viz informace v levé části.
- > Kontaktovat orgán sociálně-právní ochrany dětí a dále postupovat v souladu s jeho rozhodnutím/ doporučením.
- > Provést záznam (Příloha č. 3 Metodiky včasné identifikace a podpory ohroženého dítěte).

DŮLEŽITÉ KONTAKTY

Policie ČR

158

www.policie.cz/imapa.aspx

Zdravotnická záchraná služba

155

Obecní policie

156 (nemusí být dostupná ve všech lokalitách)

Orgán sociálně-právní ochrany dítěte

Kontakt podle místní příslušnosti:

www.mesta.obce.cz

Krajská a okresní státní zastupitelství

www.verejnazaloba.cz/prehled-statnich-zastupitelstvi

SLUŽBY POSKYTUJÍCÍ ODBORNÉ KONZULTACE

Linka bezpečí

Linka pomoci dětem a mladistvým do 26 let

Nonstop/bezplatně: 116 111

www.linkabezpeci.cz

Bílý kruh bezpečí

Linka pomoci obětem kriminality
a domácího násilí

Nonstop/bezplatně: 116 006

www.bkb.cz, www.domacinasili.cz

Linka pro rodinu a školu

Nonstop/bezplatně: 116 000

www.linkaztracenedite.cz

Interaktivní mapa ČR s kontakty pomoci pro děti a rodiny, které se ocitly v náročné situaci

Ohrožené dítě | Mapotic

www.ohrozenedite.cz

Portál s informacemi v oblasti primární prevence rizikového chování

www.prevence-info.cz

Portál s informacemi a kontakty v oblasti duševního zdraví

www.opatruj.se

Portál s kontakty na poradenské a další služby v oblasti závislostí

www.drogy-info.cz/mapa-pomoci

Portál s kontakty na intervenční centra poskytující služby osobám ohroženým násilím od osob vykázaných ze společného obydlí

www.mpsv.cz/intervencni-centra

Interaktivní katalog služeb pro rodiny a děti

www.pravonadetstvi.cz

Tento dokument vydává Society for All, z.s. v rámci projektu Signály,
který je financován Nadací České spořitelny.

© 2022 Society for All, z.s.

LOKÁLNÍ KONTAKTY + CO UDĚLÁM, KDYŽ...

Když se domnívám, že je s dítětem ze strany rodičů špatně zacházeno:

- Doporučím rodičům využití odborné pomoci – psycholog (Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy – 730169447, bezplatná pomoc), kurz zvyšování rodičovských kompetencí, sociálně aktivizační služba (Diakonie ČCE – 602403331), sociální poradna (Charita Most – 770121450)
- Předám dítěti kontakt na Linku duševní tísně: krizová pevná telefonní linka: 476 701 444, Bezplatný skype telefon: ldt.most, e-mail: ldt.most@mostknadeji.cz – odpovědi do 7 dnů, facebook: Linka Duševní Tísň
- V případě, že rodiče nechťejí využít nabízených služeb, kontaktuji orgán sociálně-právní ochrany dětí (Mgr. Alexandra Hynešová, vedoucí – 476448477)

Když je s dítětem stran rodičů špatně zacházeno v míře ohrožující jeho život a zdraví:

- Oznamím tuto skutečnost neprodleně PČR (158)

Když se domnívám, že si dítě ubližuje (například se řeže do rukou a jiných částí těla):

- Hovořím o své domněnce s dítětem, rodiči
- Doporučím rodičům využití odborné pomoci – psycholog (Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy – 730169447), terapeut (Women for women – 703458407)
- Předám dítěti kontakt na Linku duševní tísně: krizová pevná telefonní linka: 476 701 444, Bezplatný skype telefon: ldt.most, e-mail: ldt.most@mostknadeji.cz – odpovědi do 7 dnů, facebook: Linka Duševní Tísň

Když si myslím, že se rodina nachází v tíživé finanční situaci:

- Odkážu rodinu na občanskou poradnu (Diakonie ČCE – 721258865), sociálně aktivizační službu (Diakonie ČCE – 602403331, Charita Most – 775713249) a oddělení sociální práce (Martina Kynclová, DiS, vedoucí – 476448342)

Když se domnívám, že je rodina ohrožena ztrátou bydlení:

- Odkážu rodinu na sociálně aktivizační službu (Diakonie ČCE – 602403331, Charita Most – 775713249), azylové domy (Diakonie ČCE – 602141832, K srdci klíč – 775731722), oddělení sociální práce (Martina Kynclová, DiS, vedoucí – 476448342)

Když dítě vykazuje časté psychosomatické potíže:

- Hovořím s rodiči a dítětem, odkážu rodiče k návštěvě pediatra, případně psychologa (Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy – 730169447, bezplatná pomoc) nebo Pedagogicko-psychologickou poradnu (723321593)

Když si všimnu prudkých a dlouhotrvajících změn v chování dítěte:

- Hovořím s dítětem, rodiči, dle zjištění konzultuji s odborníkem (Pedagogicko-psychologická poradna – 723321593, Středisko výchovné péče Dyáda – 602357397, orgán sociálně-právní ochrany dětí – 476448477)
- Doporučím návštěvu psychologa (Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy – 730169447, bezplatná pomoc; Women for women – 703458407, 200 Kč/sezení), spolupráci s místní neziskovou organizací (Diakonie ČCE – 602403331)

Když mám podezření, že je dítě svědkem domácího násilí:

- Oznamím tuto skutečnost neprodleně na orgán sociálně-právní ochrany dětí (Mgr. Alexandra Hynešová, vedoucí – 476 448 477, dále prostřednictvím SVI či datové schránky – pffbfvy)

Když se domnívám, že rodič vyzvedávající dítě například ze školky/školy, není schopen dítě převzít do péče (zjevně pod vlivem návykové látky (drogy, alkohol), akutní úraz aj.):

- Zavolám PČR (158) z důvodu provedení testu na alkohol nebo celkového zajištění dítěte (PČR se v případě potřeby spojí s orgánem sociálně-právní ochrany dětí)

Když se domnívám, že rodič vykazuje známky duševního onemocnění, není stabilizovaný a zřejmě nemá odbornou péči:

- Doporučím konzultaci s obv. lékařem či využití služeb psychiatra (kontakt předá obv. lékař)
- Konzultuji situaci s pracovníkem Orgánu sociálně-právní ochrany dětí
- Jakub – právo na ochranu – YouTube

Když mám podezření, že dítě je v riziku rozvoje duševního onemocnění, není stabilizované, zřejmě nemá odbornou péči:

- Hovořím o situaci s rodiči, na základě zjištění doporučím využití odborné pomoci (konzultace s pediatrem, psychiatrem MUDr. Šilhartovou – 702 016 837, psychologem v Pedagogicko-psychologické poradně – 723 321 593)
- Kontaktuji Fokus Labe (725 522 666)

Když se na mne dítě obrátí s požadavkem o umístění mimo dosah rodiny (např. ke vzdáleným příbuzným, do ústavního zařízení nebo ZDVOP):

- Hovořím s dítětem o jeho situaci a následně kontaktuji orgán sociálně-právní ochrany dětí (Mgr. Alexandra Hynešová, vedoucí OSPOD – 476 448 477)
- Petr a jeho právo na rodinu – YouTube
- Židličková metoda • 3. část • Pěstounská péče je šance – YouTube

V rámci interdisciplinární spolupráce společně navrhne možný způsob pomoci rodině:

- Uspořádám případové setkání a společně s dalšími odborníky navrhne možnosti podpory rodiny (případové setkání může svolat kdokoliv)
- Židličková metoda • 1. část • Ne vždy je doma dobře – YouTube

VE VŠECH PŘÍPADECH NEUDEĽÁM CHYBU, KDYŽ:

- Provedu rozhovor s dítětem, nabídnu mu možnost využití Linky duševní tísně (476 701 444)
- Konzultuji s kolegou ve školním poradenském pracovišti (v případě varianty školství)
- V případě potřeby uspořádám výchovnou komisi/případové setkání. Dle uvážení se mohou se souhlasem rodičů setkání zúčastnit zástupci školy, orgánu sociálně právní ochrany dětí, neziskových organizací, pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče, úřadu práce, městské policie, pediatr či psycholog.
- Konzultuji postup s odborníkem – orgán sociálně právní ochrany dětí (Mgr. Alexandra Hynešová, vedoucí – 476 448 477), pedagogicko-psychologická poradna (723 321 593), nezisková organizace (Diakonie ČCE – 602 403 331, Charita Most – 775 713 249)
- Kontaktuji městskou policii, která pomůže nebo zprostředkuje další pomoc (nonstop 156)